

Vzor citace

DOSTALÍK, P. *Conditiones: Ke kořenům bezdůvodného obohacení*,
Praha: Auditorium 2018, 240 s.

*Tato kniha vyšla díky finanční podpoře Právnické fakulty
Univerzity Palackého v Olomouci.*

recenzenti: prof. JUDr. Michal Skřejpek, DrSc.,
doc. JUDr. Michaela Židlická, Dr.

odborná redakce: doc. JUDr. Petr Bělovský, Dr.
sazba a grafika: Auditorium
jazyková korektura: Zdeněk Tejkl

www.auditorium.cz
Auditorium
Praha 2018

© Auditorium s.r.o., Petr Dostálík

ISBN 978-80-87284-74-2

OBSAH

OBSAH	5
Úvod	7
I. SMYSL A ÚČEL ŽALOBY CONDUCTIO	8
2. PROBLEMATIKA BEZDŮVODNÉHO OBOHACENÍ V SOUVISLOSTI S PŘIROZENÝM PRÁVEM	II
3. CONDUCTIO V ARCHAICKÉM A KLASICKÉM ŘÍMSKÉM PRÁVU	15
3.1 Použití žaloby conductio v obligacích, jejichž základem je datio	15
3.1.1 Stipulatio	16
3.1.2 Mutuum	17
3.1.3 Expensilatio	20
3.2 Použití žaloby conductio v obligacích, jejichž základem není datio	21
3.2.1 Spotřeba cizích peněz	21
3.2.2 Poskytnutí půjčky nedospělcem bez souhlasu poručníka	24
3.2.3 Dissens v kauze při traditio	32
3.2.4 Zápůjčka duševně nemocného (šilencova)	33
3.2.5 Zaplacení dluhu cizími penězi	36
3.2.6 Splnění dluhu poručencem	38
3.2.7 Plnění nedluhu nedospělcem nebo šilencem	39
3.2.8 Zápůjčka vyplacená nedospělci bez souhlasu poručníka	45
3.2.9 Conductio u poskytnutí služeb anebo u užívání bytu bez smlouvy	49
3.2.10 Praetorská „kondikce“	59
3.3 Conductio jako procesní prostředek	65
3.3.2 Conductio ve formulovém procesu	69
3.3.3 Conductio v praetorském ediktu	73

3.4 Zvláštní případy <i>condictiones</i>	73
3.4.1 <i>Condictio furtiva</i>	74
3.4.2 <i>Actio rerum amotarum</i>	80
4. CONDICTIONES V JUSTINIÁNSKÉM PRÁVU	84
4.1 Systematika <i>condictiones</i> v justiniánském právu	90
4.2 Jednotlivé <i>condictiones</i> justiniánského práva	91
4.2.1 <i>Condictio indebiti</i>	91
4.2.2 <i>Condictio causa data causa non secuta</i>	107
4.2.3 <i>Condictio ob turpem vel iniustam causam</i>	114
4.2.4 <i>Condictio ob iniustam causam</i>	126
4.2.5 <i>Condictio sine causa (specialis)</i>	129
4.2.6 <i>Condictio ex lege</i>	136
5. DALŠÍ OSUDY CONDICTIONES V RÁMCI IUS COMMUNE A MODERNÍHO PRÁVA	138
5.1 <i>Condictio indebiti</i> v <i>ius commune</i>	142
5.2 <i>Condictio indebiti</i> v rakouském a československém právu	150
5.3 <i>Condictio causa data causa non secuta</i>	159
5.4 <i>Condictio ob turpem causam</i>	168
5.5 <i>Condictio sine causa</i>	176
ZÁVĚR	215
Summary	218
Seznam pramenů	221
Přehled literatury	224
Seznam zkratk	240

Cílem této studie je představit *condictio* jako výrazný prvek římského práva, jako originální výtvar římské právní vědy, který měl zcela zásadní vliv na pozdější nauku o bezdůvodném obohacení. Nejprve vyložím, jaký je smysl a podstata *condictio* v římském právu a jaký je vliv přirozeného práva na tento institut. Dále budu věnovat pozornost případům, v nichž poskytovali klasičtí římské právníci žalobu *condictio* podle civilního práva, neboť došlo k právnímu jednání, které má za následek převod vlastnického práva (*datio*), a případům, v nichž posoudili římské právníci situaci obdobně, ale jelikož nedošlo k *datio*, museli použít žaloby praetorského práva. V této části jsem nucen zkoumat, do jaké míry jsou právní fragmenty v Digestech zasazeny interpolacemi, abychom dokázali odlišit klasické právo od justiniánského. Pozornost budu rovněž věnovat procesnímu aspektu *condictio* se záměrem zachytit změnu charakteru kondikce v legisakčním a formulovém procesu, jehož vývoj je zakončen praetorským ediktem. *Actio rerum amotarum* a *condictio furtiva* jsou jako zvláštní případy obohacení, které bylo způsobeno deliktem, traktovány zvlášť. Ve druhé části práce se pak budu zabývat justiniánskou úpravou *condictionum*. Velký důraz bude kladen zejména na systematické uspořádání, jež mělo nesmírný vliv na další právní vývoj. Poslední část práce je věnována dalším osudům *condictionis* v rámci pandektního práva a moderního občanského práva, které mělo vliv na utváření českého právního myšlení. Zvláštní pozornost je věnována otázce *condictionis sine causa generalis* a myšlenice aplikace této představy, která byla vlastní zejména škole glosátorů, do moderního českého občanského práva.